

RESUM

L'inici d'aquesta tesi doctoral part dels treballs de recerca desenvolupats en el procés de restauració dut a terme en el conjunt de pintures de la Galeria Daurada del Palau Ducal de Gandia. Es tracta d'un cicle pictòric de gran format instal·lat en el sostre i realitzat amb la tècnica a l'oli sobre tela, en substitució del que en realitat hauria d'haver sigut solucionat amb una tècnica al fresc. Els condicionants establerts per la seua grandària i ubicació van comprometre a través del temps la seua estabilitat, tant dimensional com estructural, derivant el treball de restauració cap a la solució d'aquests problemes mitjançant l'estudi de sistemes de reentelat i testats a través de mesures físic-mecànics en el laboratori. Aquesta, ha sigut la finalitat de la nostra investigació, la de tractar de racionalitzar els materials i tècniques que participen d'aquesta disciplina de la restauració sobre suport tèxtil, en vistes a optimitzar recursos de manipulació i solucions a la sempre controvertida tasca dels entelats.

Històricament, aquests processos van tindre el seu origen a Itàlia i França a les acaballes del segle XVII i comunament van ser realitzats a través de la utilització d'engruts a partir de mescles d'adhesius naturals a base de cues de pasta, recepta que va ser ràpidament divulgada en tot occident. Més endavant, als Països Baixos, a causa de les condicions mediambientals i geogràfiques, es van modificar els ingredients a partir de la inclusió de mescles de cera resina. Aquestes dues fórmules bàsiques, van ser preses com a patró fins a ben entrat el segle XX, on a partir de la segona meitat es comença a experimentar i introduir gradualment els adhesius a base de resines sintètiques.

El nostre principal interès i aportació a través de la present investigació ha sigut l'estudi de les antigues tècniques d'entelat, així com de les seues alteracions i problemàtiques, per a donar resposta a les actuals necessitats en aquesta matèria, i més concretament referent a les obres de gran format. La fórmula a través del anomenat reentelat tipus sandvitx ha sigut l'opció, que després del nostre testat, ha respost de forma més idònia a les expectatives obertes. Mitjançant la incorporació d'aquest estrat intermedi s'ha pretés aconseguir un nivell òptim d'estabilitat en el suport, així com de reversibilitat dels tractaments i, per a evitar en última instància, la interposició de textures entre estrats.

A través del testat dels tres grups fonamentals de materials que conformen aquest tipus de reentelat, constituït per: estrats intermedis, teixits de reforç i sistemes adhesius, s'ha elaborat un protocol d'accions tendents a l'observació de les opcions de major garantia per a la seua implantació. S'ha tractat d'establir en aquest sentit com a resultat final, un model bàsic per a atendre les necessitats d'aquests sistemes extraordinaris, però necessaris en els processos de reentelat de gran format.